

TEATRUL „LUCIA STURDZA BULANDRA”

„PORTRETUL” de Al. Voitin

Data premierei : 2 octombrie 1963. Direcția de scenă : Vlad Mugur. Decoruri și costume : George Ștefănescu. Distribuția : Ilcana Predescu (Lucia) ; Octavian Cotescu (Grigore) ; Lazăr Vrabie (Pavel).

TEATRUL REGIONAL BUCUREȘTI

„GRĂDINA CU TRANDAFIRI” de Andi Andrieș

Data premierei : 18 septembrie 1963. Regia : George Teodorescu. Scenografia : Erwin Kuttler. Distribuția : Cornel Gîrbea (Sava) ; Rodica Popescu (Magda) ; Jorj Voicu (Mihai) ; C. Rășchitor (Adrian) ; Silviu Stănculescu (Ștef) ; Andreea Năstăsescu (Anca) ; Traian Păruș (Sergiu) ; Mihai Pălădescu (Ionescu-Antricot) ; Maria Burbea (Raluca).

În trecuța stagiune am vizionat multe spectacole bune, interesante. Am întîlnit însă și altele în care părea că totul se înșiruie mecanic. Regizorul a „comunicat” în mod just ideea piesei, actorii au jucat corect, decorurile au fost sobre, de bun-gust... Asistînd la asemenea reprezentații, desigur că mulți dintre noi și-au spus fără voia lor : „teatrul nu a valorificat piesa, nu ne-a dezvoltat nimic peste ceea ce oferă textul”.

Cei care, în actuala stagiune, au văzut *Portretul* la Teatrul „Lucia Sturdza Bulandra” s-au convins că în rîndul creatorilor spectacolului a existat preocuparea de a face totul pentru ca asemenea gînduri să nu se ivească. Acest spectacol scoate în relief, cu maximă expresivitate scenică, conținutul de idei al piesei lui Al. Voitin. Regizorul Vlad Mugur a înțeles că *Portretul* n-are nimic spectaculos, dar că — deși subiectul ei e în aparență banal, șters — piesa dezbate aspecte importante ale dragostei și prieteniei, ale dragostei față de muncă, ale cinstei și respectului reciproc pe care și-l datorează oamenii ; că deși argumentele

conflictului și anume resorturile social-psihologice ale comportării eroilor n-au fost pe deplin reliefate, lucrarea lui Al. Voitin aruncă un fascicoul de lumină asupra zonei de gîndire și de sensibilitate a contemporanilor noștri, asupra noii lor psihologii. Pătrunzînd în profunzime caracteristicile noii lucrări a lui Al. Voitin, Vlad Mugur are meritul de a fi potențat ceea ce textul spune mai puțin elocvent, de a fi completat cu imaginația și de a fi dezvoltat ceea ce nu a rostit dramaturgul — tot ceea ce a fost spus de el numai prin aluzii și nu de-a dreptul în materialul literar. Caracterul activ al interpretării regizorale stă în înfățișarea, cu subtile detalii, a poeziei vieții cotidiene. Consolidînd raporturile scenice dintre personaje, găsind tonalitatea cea mai potrivită pentru a defini gradul tensiunii dramatice (fără a fi minimalizată, drama lui Grigore a fost privită cu o nuanță de ironie și de umor, iar cea a Luciei și a lui Pavel nu a depășit umbra de tristețe amară pe care o include), Vlad Mugur a reușit să realizeze în ansamblul spectacolului ceea ce trebuie să existe distinct și unic în fiecare spectacol, și anume atmosfera. Neîntreruptă de intervenția brutală a vreunui comentariu scenic de prisos,

Ileana Predescu (Lucia) și Octavian Cotescu (Grigore)

Octavian Cotescu (Grigore) și Lazăr Vrabie (Pavel)

viața de toate zilele, cu tonurile și semitonurile ei de umbră și lumină, de bucurie și tristețe, a căpătat în spectacol expresie lirică, o poezie proprie, corespunzătoare dimensiunii poetice pe care o poate conține procesul de înnoire al fiecărui personaj, în lupta fiecăruia cu sine însuși, pentru a învinge criza morală și a se echilibra.

În ansamblul său, spectacolul se distinge prin densitate și puterea de reliefare a semnificațiilor pe care, cu rezolvări scenice aparent simple, fiecare prag al acțiunii dramatice le dezvăluie. Să reamintim, de pildă, mișcările Ilenei Predescu (Lucia), strângând șevaletul, deschizând aparatul de radio sau servind cafeaua — acțiuni fizice, în aparență insignifiante, dar ilustrând de fiecare dată *altfel* starea emoțională a eroinei, tensiunea dramatică proprie fiecărui moment. Momentul confruntării dintre Grigore (Octavian Cotescu) și Pavel (Lazăr Vrabie) la începutul actului III este și el un exemplu de ceea ce înseamnă colaborare regizorală și actoricească pentru dezvăluirea subtextului unei situații, a supratemei respectivului moment. Grigore vrea să afle adevărul despre relațiile dintre Pavel și Lucia. Mascindu-și tulburarea, O. Cotescu (Grigore) arborează un aer de superioritate și, cu ironie, încearcă să-l „ancheteze” pe Pavel, încercând să-l îmbete, convins că astfel va afla „totul”. Pentru aceasta își dă toată silința: umple febril pahar după pahar, îl întinde cu gesturi precise și puțin teatrale lui Pavel. Când pe Pavel îl înecă tusea, aleargă aferat după sifon. În clipa în care își dă însă seama că are în față un om demn, curajos, care o iubește pe Lucia sincer, Grigore, rușinat, în genunchi, ca un copil mare și naiv, adună împreună cu Pavel cioburile paharului pe care Pavel l-a spart, de emoție. Dacă în această confruntare nu i-am fi întilnit la un moment dat pe cei doi, așezați pe brațele aceluiași fotoliu, dacă vreunul ar fi ridicat cât de cât tonul, dacă nu s-ar fi putut desluși gradul de emoție și de tulburare al fiecăruia, textul nu ar fi fost slujit atât de deplin în înțelegerea frumuseții relațiilor de prietenie bărbătească, robustă, care-i leagă pe acești oameni; mai mult decât atât, sentimentul umanității zilelor noastre este prezent aici.

Regizorul nu a adăugat nimic piesei. El n-a făcut decât să dea concretețe, prin mijloace scenice, sugestiilor autorului, iar punctul de sprijin pentru aceste

acțiuni ale eroilor (nu toate indicate în text) i l-au oferit viața, cunoașterea psihologiei omenesti. Multe alte asemenea momente (de pildă, confruntarea dintre Lucia și Pavel, când Lucia, justificându-și atitudinile și exprimându-și concepția despre viață, nu stă solemn în fața partenerului, ca un „erou pozitiv” declarat, ci se ghemuiește într-un fotoliu, grațioasă și feminină) se caracterizează, precum am mai spus, prin simplitate în mișcări și gesturi, dar o simplitate bogată în idei.

Adâncind incursiunile autorului în lumea interioară a eroilor, actorii au respins tentațiile jocului exterior și au dezvăluit etape abia perceptibile ale procesului sufletesc al acestora, relevând cu subtilitate psihologică lupta noului cu vechiul în conștiința fiecăruia dintre acești eroi. În rolul Luciei, Ileana Predescu a făcut o demonstrație de virtuozitate interpretativă, de reprezentare scenică, într-o gamă bogată de mijloace actoricești, a vieții personajului. Ileana Predescu realizează acest personaj complex, merit să restabilească echilibrul dintre cele două „drame” — trăite de Grigore și Pavel —, dovedind inteligență, mobilitate, gândire simplă și lucidă. În relațiile cu Grigore, este femeia calmă, înțelegătoare, duioasă, hotărâtă, capabilă să-l redea activității productive. În relațiile cu Pavel, manifestă feminitate atrăgătoare, vibrantă, dar și integritatea, dirigenția și puterea de voință care o caracterizează în general și care o ajută să-și depășească slăbiciunea. Momentul de derută în fața mărturisirii de dragoste pe care i-o face Pavel este remarcabil prin bogăția nuanțelor: candoare, cochetărie feminină, bucurie, tristețe.

Prețioasă este contribuția pe care o aduce Octavian Cotescu în întruchiparea lui Grigore. Actorul a găsit cheia rezolvării unui personaj oarecum incert conturat de autor, închegând, dintr-o serie de trăsături contradictorii, un caracter armonios și pitoresc. Drama slăbirii memoriei, cu partea ei de umor, a fost interpretată de Cotescu ca un răsfaț copilăresc, ca o toană cu care îi place să-i terorizeze pe cei din jur când aceștia îl iau prea mult în serios, dar și cu partea ei de gravitate, cu acel grăunte de sinceră îngrijorare că ar putea fi vorba de un impas în măsură să-l răpească definitiv activității profesionale. Grigore — Cotescu e puțin egoist, puțin vanitos (pozează

suferința, dar uneori și suferă cu adevărat). Actorul nu a neglijat să descopere și ceea ce justifică marea dragoste pe care i-o poartă Lucia: știe să fie duios, are rezerve de voință, e stângaci și neajutorat, dar și capabil de mari hotărâri. În final, Cotescu joacă admirabil teama de a o pierde pe Lucia — omul pe care-l uitase aproape cu desăvârșire, dar a cărui nevoie o simte: rămîne uimit de fericire în fața acestei descoperiri, manifestându-se într-un ris copilăresc, naiv, fermecător. Farmecul interpretării lui Cotescu rezidă în retrăirea sinceră, în firescul exprimării sentimentelor.

Lazăr Vrabie a adus o prezență discretă și convingătoare în rolul pictorului Pavel. El a jucat pasiunea pentru profesie, dorința de a-și reinnoi concepția despre artă, despre viață. Cu finețe, actorul a marcat zbuciumul sufletesc al pictorului, durerea de a trebui să renunțe la o dragoste adevărată, descoperită atât de târziu. Personajul interpretat solicita totuși mai multă culoare și dezinvoltură, o mai pătrunzătoare caracterizare psihologică, și poate... individuală.

Spiritul comediei lui Andi Andrieș, *Grădina cu trandafiri*, nota ei specifică au fost cu farmec realizate în spectacolul montat de regizorul George Teodorescu pe scena Teatrului Regional. În acest spectacol, străbătut de prospețime și puritate, pe fundalul parcă șters al existenței cotidiene, asistăm la o dezbatere, în bună parte spontană și pasionantă, despre problemele și sentimentele vieții de familie. Cîteva conștiințe tinere găesc drumul adevăratei iubiri și fericiri, dînd o luptă cu rămășițele mic-burgheze din mentalitatea lor. Cucerirea echilibrului sufletesc al eroilor, evoluția conștiințelor, nu prea argumentate psihologic de către autor, poartă totuși o încărcătură de lirism, de umor, de optimism robust. Îndeosebi această latură a textului a fost dezvoltată de regizor pe măsura semnificațiilor și posibilităților dramatice pe care le cuprinde, obținîndu-se un spectacol luminos, tineresc. Cadrul plastic — realizat de Erwin Kuttler din panouri vesel colorate, cu acel simbol al fericirii, doi trandafiri stilizați — creează atmosfera specifică a unui apartament locuit de două familii prietene și contribuie la închegarea raporturilor dintre personaje și mediu. Împreună cu

lumina puternică, care inundă tot timpul scena, decorul însoțește cu utilitate ritmul alert, dinamic, al spectacolului, îmbiind pe interpreți să se miște vioi, să vorbească spontan, firesc. Acest ritm nu a apărut întimplător, ci s-a născut din aprecierea caracterelor eroilor, a stărilor lor emoțional-psihologice, din acele împrejurări ale vieții în mijlocul cărora i-a plasat autorul. Ne amintim, de pildă, cuplul pitoresc al celor doi adolescenți — Mihai (Jorj Voicu) și Magda (Rodica Popescu) — tot timpul bățoși, aferați, care mai mult aleargă decît umblă prin scenă, fremătînd de un permanent neastîmpăr. Interpretate cu sinceritate și cu vervă, aceste două personaje realizează o imagine autentică a primei tinereți. Datorită acestei întruchipări vii, prezența scenică a tinerilor actori a atenuat întrucîtva scăderile compoziționale ale piesei, unde personajele respective lasă uneori impresia că ies și intră în scenă fără un rost precis. Bine găsită a fost și soluția ritmică pentru Ionescu-Antricot (element cinstit și conștiincios din comerțul socialist), care intră în scenă ca o furtună, își debitează cu o vervă strălucitoare colorata sa biografie și dispăre cu aceeași dezinvoltură. Interpretat cu o plastică desăvîrșită, cu incandescență lăuntrică și multă precizie (actorul crede în naivitatea și aspectul caricatural al personajului său, fără a ceda tentației de a stîrni cu orice preț risul), personajul creat de Pălădescu aduce în spectacol o pată violentă de culoare și pitoresc, dar nu izbuteste să înlăture cu totul impresia de personaj neadherent acțiunii, fără justificare deplină în cadrul subiectului și conflictului principal.

Meritul esențial al regizorului George Teodorescu constă mai ales în faptul că a conferit spectacolului unitate de stil, în ciuda compoziției dramatice cam hibride a textului. În text, povestea sentimentală a mecanicului de locomotivă, de exemplu, frizează de multe ori melodrama, didacticismul. Interpretarea caldă, firească, sobră a actorului Cornel Gîrbea a încadrat artistic momentele susținute de acest personaj în ritmul și viziunea de ansamblu a spectacolului.

Lupta dintre sentimentul datoriei față de societate și spiritul calculat, meschin — iată ce înseamnă, de fapt, în *Grădina cu trandafiri*, ciocnirea dintre personajele principale Anca și Sergiu. Acuitatea acestei ciocniri a fost

redată convingător în spectacol. Increderea în viață, bucuria că a trecut examenul de stat, durerea de a fi fost înșelată în sentimentele ei curate, lacrimile dezamăgirii au fost redade de Andreea Năstăsescu cu discreție și pondere, cu veridicitate. A fost însă greu să găsim aceeași veridicitate la Traian Păruș, care l-a prezentat pe Sergiu monoton și rigid, fără tensiune lăuntrică, fără gradația psihologică cerută de text. În piesă, Sergiu este un tânăr intelectual cu un farmec propriu, dar victimă a unei educații mic-burgheze și purtând consecințele ei. Interpretul nu a părăsit însă ținuta rigidă și nici monotonia expresiei.

Spectacolul *Grădina cu trandafiri* vedește efortul creatorilor de a scoate la lumină tot ceea ce textul are valoros și de a-i estompa, pe cât posibil, slăbiciunile. Publicul a apreciat dinamica spectacolului, firescul jocului actricească al majorității interpreților. Dintre ceilalți actori, Silviu Stănculescu

(Ștef), Constantin Răușchitor (Adrian), Maria Burbea (Raluca) au căutat să acționeze în scenă cu sinceritate, să îmbogățească cu amănunte semnificative imaginea fiecărui personaj.

* * *

Atunci când dramaturgii caută căi noi de investigație în conștiința omului contemporan, este firesc ca regizorii, actorii, scenograful să caute la rîndul lor mijloace noi pentru exprimarea acestei conștiințe în imagini scenice corespunzătoare. Cele două spectacole—*Portretul și Grădina cu trandafiri*—reflectă dorința creatorilor lor de a-și manifesta prezența în actualitate nu ca simple anexe mecanice ale autorilor dramatici, ci ca factori care intervin activ în interpretarea operei dramatice, în găsirea acelei imagini scenice care să redea cât mai original, cât mai complet și mai viu gândul autorilor.

Valeria Ducea

TEATRUL „LUCIA STURDZA BULANDRA“

„RĂZBOI ȘI PACE“ dramatizare de A. Neumann, E. Piscator, Guntram Prüfer, după romanul lui Lev Tolstoi

Data premierei : 10 iulie 1963. Direcția de scenă : Dinu Negreanu. Decoruri : George Ștefănescu. Costume : Gabriela Nazarie. Distribuția : George Carabin (Povestitorul) ; Octavian Cotescu, Dumitru Onofrei și Mircea Albușescu (Pierre Bezuhov) ; Victor Rebengiu (Andrei Bolkonski) ; George Măruță (Bătrînul Prinț, tatăl lui Andrei) ; Rodica Tapalagă și Ileana Mindrilă (Liza) ; Beate Fredanov (Maria) ; Anca Verești și Rodica Suci (Natașa Rostova) ; Zoe Anghel-Stanca (Mama Natașei) ; Adrian Georgescu (Nikolai Rostov) ; Puiu Hulubei, George Oancea și Sorin Balaban (Napoleon Bonaparte) ; Vasile Florescu (Țarul Alexandru) ; Fory Etterle și Nae Ștefănescu (Kutuzov) ; Mircea Bașta (Kuraghin) ; Ean Damian (Dolohov) ; Chiriță Misail și Mircea Corbu (Alpatici) ; George Oprina (Karataiev) ; Gheorghe Ghițulescu (Sergei Kuzmici) ; Mircea Corbu (Un bătrîn) ; Gheorghe Iorgulescu (Rostopcin).

Ceea ce scoate (și în parte salvează) lucrarea de față din cîmpul obișnuit al discuțiilor asupra posibilității și limitelor de reducere scenică a unei capodopere epice e faptul de a se fi evitat dramatizarea propriu-zisă (cum e *Frații Karamazov*, de pildă) ; mai mult decît repovestirea dramatică a romanului, pe autori i-a interesat obținerea unui *spectacol agitatoric* pe firul ideilor și al cîtorva momente-cheie ale romanului *Război și pace*. Un spectacol agitatoric, care să poartă, printr-un mesaj mereu subliniat și amplificat, conștiința anti-războinică a publicului, a maselor. În acest sens, ideea e modernă, contemporană, depășește simpla dorință de a populariza prin teatru una din cele

mai ilustre narațiuni ale literaturii universale.

Cum a fost realizată această formulă ? Pe două căi ce se întregesc reciproc. Una, i-am zice literară, prin care s-au extras scene dialogate din carte, procedîndu-se la o violentă schematizare a narației (și a personajelor), urmărindu-se în linii cît se poate de generale „subiectul“ și diferitele medii ale acțiunii : casa bătrînului Bolkonski, cîmpul de luptă de la Borodino, o piață a Moscovei etc. Un fel de „digest“, de rezumat, prin urmare, cu accente speciale pe dialogul sau monologul antirăzboinic. A doua cale, pe care am numi-o regizorală (și care vedește personalitatea lui Piscator), constă în soluțiile scenice și scenogra-